

2.3. DE GODKENDTE MUSLIMSKE TROSSAMFUND – OG DE ANDRE

Af Lene Kühle, lektor, ph.d. i Religionsvidenskab

I april 2008 fremsatte Naser Khader (LA) og Pia Kjærsgaard (DF) i fællesskab [beslutningsforslaget B89 i folketinget](#). Formålet med forslaget var at sikre, at "det trossamfund, der ansøger om godkendelse, i ord og gerning er loyal over for Danmark og den danske grundlov, vil virke til gavn for en samfundsmæssig integration af trossamfundets medlemmer, og om trossamfundet i sit hidtidige virke i såvel tale som handling kan siges at vise respekt for og efterstræbe en håndhævelse af de grundlovsbestemte frihedsrettigheder."^[1]

Det blev påpeget, at beslutningsforslaget ikke var rettet mod nogen bestemt gruppe, men det blev klart under behandlingen i folketinget, at baggrunden for forslaget var nogle konkrete udtalelser, som imam ved Islamisk Trossamfund på Dortheavej i København NV, Mustafa Chendid, var kommet med. Beslutningsforslaget nåede ikke at komme til afstemning inden folketingsårets afslutning, men kunne næppe vedtages. Godkendelse af trossamfund bygger ifølge det rådgivende udvalg, der vurderer ansøgninger om godkendelse, på objektive kriterier, der primært tager udgangspunkt i forvaltningsretlige overvejelser (se retningslinjerne [her](#)), og selvom et trossamfund, der søger om godkendelse, skal respektere menneskerettighederne, er der ikke noget krav om, at det skal virke for integration. Men hvilke muslimske menigheder, altså moskeer, er egentlig blevet godkendt i Danmark og hvem eller hvad repræsenterer de?

Familiestyrelsen, som er den instans der er ansvarlig for godkendelse af trossamfund, nævner på sin [hjemmeside](#) 48 navne på godkendte muslimske trossamfund. Enkelte af navnene vil måske forekomme bekendte. [Islamisk Trossamfund](#) på Dortheavej, hvor afdøde imam Ahmed Abu-Laban hørte til, er et af dem. Nusrat Djahan moskeen i Hvidovre med sin markante arkitektur er en anden.

Listen på familiestyrelsens hjemmeside er ikke sådan lige til at gå til. Reelt dækker listen over lidt flere end 48 muslimske menigheder, da Den Islamiske Forening af Bosniakker i Danmark (IZBD) omfatter fjorten bosniske menigheder. På den anden side er det ikke alle de nævnte trossamfund, der stadig er aktive. Det er i alt 57 godkendte muslimske menigheder, samlet i 18 organisationer. Det betyder, at ca. halvdelen af moskeerne i Danmark har ansøgt om og opnået status som et godkendt trossamfund. Hvad kan vi så sige om listen over godkendte trossamfund?

De muslimske grupper

For det første er både shiamuslimske som sunnimuslimske trossamfund repræsenteret. Udover den allerede nævnte Nusrat Djahan moske i Hvidovre, der er tilknyttet den såkaldte ahmadiya-bevægelse, tre shiamuslimske menigheder, mens resten er sunnimuslimske. Sunni-islam er den mest udbredte form for islam med op til 90 % af verdens muslimer og måske omkring 80-85 % af de danske muslimer, mens kun 10 ud af de omkring 115 moskeer^[2] i Danmark er shiamuslimske.

For det andet repræsenterer de godkendte muslimske trossamfund et relativt bredt udsnit af muslimske trossamfund i Danmark. Muslimerne i Danmark er primært organiseret langs etniske linjer. Blandt de 18 godkendte trossamfund er især de pakistanske moskeer stærkt repræsenteret. Af de 10 pakistanske moskeer i Danmark er otte godkendt som trossamfund. Muslimer med tyrkisk baggrund er især repræsenteret på listen gennem de 27 menigheder tilknyttet [Dansk Tyrkisk Islamisk Stiftelse](#), som er den største muslimske

DET TEOLOGISKE FAKULTET

AARHUS UNIVERSITET

organisation i Danmark. Omvendt er der ingen af de moskeer, der primært tiltrækker muslimer med somalisk eller afghansk baggrund, som er blevet godkendt som trossamfund.

For det tredje kan det bemærkes, at antallet af godkendte muslimske trossamfund er mere end fordoblet og antallet af muslimske menigheder mere end firedoblet siden 1999, hvor der kun var 14 godkendte muslimske trossamfund. Danmarks Statistik offentliggjorde aldrig medlemstal for de godkendte muslimske trossamfund og derfor kan der ikke siges noget præcist om ændringen i forhold hertil.

Stigningen i antallet af godkendte muslimske trossamfund kan ses som en del af en udvikling, hvor muslimske organisationer bliver synlige i det offentlige rum. Det er den samme udvikling, man kan se i forhold til dannelsen af to muslimske paraplyorganisationer, som ønsker at samle danske muslimske organisationer og repræsentere islam i den danske offentlighed. Det er ret nyt, at der dannes sådanne organisationer i Danmark, den første af paraplyorganisationerne, [Muslimernes Fællesråd](#), blev dannet i 2006, men den anden organisation, [Dansk Muslimsk Union](#), blev etableret i 2008, og det er stadig svært at sige, hvordan de to organisationer hver for sig vil udvikle sig.

De godkendte muslimske trossamfund udgør en god del af medlemmerne i de to paraplyorganisationer. Den [Islamiske Forening af Bosniakker i Danmark](#) (IZBD), [Idara Minhaj Ul-Quran](#) (i Valby og Odense samt Minhaj Youth Centeret på Amager) og Århus Islamiske Trossamfund er tilknyttet Dansk Muslimsk Union, mens Islamisk Kultur Center, Muslim Cultural Institute, Pakistan Welfare Society, Den Albanske Forening og Dansk Tyrkisk Islamisk Stiftelse er tilknyttet Muslimernes Fællesråd.

Muslimernes Fællesråd hævder at have ca. 45.000 medlemmer bag sig, mens Dansk Muslimsk Union angiver, at de består af 28 foreninger under seks muslimske organisationer og repræsenterer i alt ca. 3.500 medlemmer. Da medlemmerne i de to foreninger ikke alene er muslimske menigheder, men også andre muslimske organisationer, fx støtteforeningen for [Iqaskolen](#), nødhjælpsorganisationen [Muslim Aid](#) og [Muslimer i Dialog](#), der bl.a. arrangerer foredrag og undervisning, er det ud fra vores tal svært at komme med et præcist skøn over antallet af medlemmer. Ingen af de to paraplyorganisationer har på nuværende tidspunkt shiamuslimske foreninger eller trossamfund med.

Sammenfattende kan man sige, at de godkendte muslimske trossamfund langt hen ad vejen afspejler sammensætningen af 'moskemiljøet' i Danmark. Både sunni- og shiamuslimske moskeer er blevet godkendt, og de fleste af de lidt større moskeer er godkendt. Da kun omkring halvdelen af moskeerne er godkendt som trossamfund, kan man spørge, hvem der ellers mangler på listen. En stor moske, der dog mangler, er [Islamisk Trossamfund på Fyn](#), ligesom andre, lidt større, arabiske moskeer også mangler, bl.a. Arabisk Kulturforening og Lighed og Broderskabsforeningen, begge i Århus og Taibah-Moskeen på Heimdalsgade i København. Ligeledes er det kun en enkelt af de syv moskeer, der har en større eller mindre tilknytning til [DMGT](#), der er godkendt, nemlig Islamisk menighed i Århus (Sultan Ayyub moskeen).

Da stort set alle moskeer er tilknyttet en bestemt etnisk gruppe, er det også relevant at tilføje, at der er en vis etnisk spredning på de godkendte trossamfund, men at bl.a. de somaliske moskeer mangler at blive godkendte trossamfund. Generelt er det især "lægmoskeerne", dvs. små lokale moskeer uden midler til at ansætte en imam og et ofte lavt aktivitetsniveauet, der ikke er blevet godkendt som trossamfund. Det hænger nok sammen med, at et trossamfund for at blive godkendt skal kunne dokumentere en vis stabilitet med hensyn til organisation.

Det er derfor ikke underligt, at grupper af muslimer der har været længe i Danmark (fx af pakistansk og tyrkisk oprindelse), dominerer på listen over godkendte trossamfund, da disse har en særlig grad af stabilitet – nogle har ligget på samme adresser i 20-30 år - og viden om ansøgningsproceduren og ressourcer til at levere de oplysninger, der kræves i ansøgningen. Det spiller derfor nok også ind, at muslimske grupper i Danmark på linje med andre minoritetsreligioner opfatter de administrative procedurer, der er forbundet med at fungere som et trossamfund, (opnåelse af forkyndervisum og fradragsret for bidrag samt fritagelse for ejendomsskat)

DET TEOLOGISKE FAKULTET

AARHUS UNIVERSITET

som svært gennemskuelige og temmelig besværlige. Det er således ikke underligt, at det primært er de lidt større og mere ressourcestærke grupper, som har ansøgt om og opnået godkendelse hos såvel Skat som Familiestyrelsen. Men det spiller nok også ind, at der for nogle trossamfund ikke er noget særligt at vinde ved at blive godkendt som trossamfund.

Hvorfor blive et godkendt trossamfund?

For spørgsmål er, hvorfor muslimske trossamfund i det hele taget søger om godkendelse. Det er tydeligt, at det i hvert fald ikke primært er af økonomiske årsager. Kun tre af de godkendte muslimske trossamfund er opført på SKATs liste over foreninger, der er godkendt til at modtage gaver med fradragsret for modtageren[3], nemlig Islamisk Trossamfund på Dortheavej (København NV), Islamisk Forbund på Hejrevej (København NV) og Islams Ahmadiyyabevægelsen (Hvidovre). To muslimske trossamfund er ikke godkendte af Justitsministeriet, men er med på SKATs liste, nemlig Islamisk Trossamfund på Fyn og sufiordenen Tariqa Burhaniya.[4] Da størstedelen af de andre godkendte trossamfund ikke alene benytter sig af ligningslovens mulighed for at modtage fradragsberettigede gaver fra deres medlemmer, men mere eller mindre har bygget hele deres økonomiske grundlag op omkring det, stiller det naturligvis spørgsmålet om, hvorfor de muslimske trossamfund i Danmark, godkendte eller ej, ikke benytter sig af dette. Det skyldes sandsynligvis primært, at de muslimske trossamfund ikke kender til muligheden![5]

Der har i de senere år været et voksende ønske blandt muslimer om at opnå godkendelse, men hvorfor? Fra etableringen af et rådgivende udvalg til behandling af ansøgningerne om godkendelse som trossamfund i 1998 og til maj 2004 behandlede udvalget 45 ansøgninger. To tredjedele i denne periode fik afslag, og ansøgningerne af muslimske trossamfund var svagt overrepræsenterede med 71 % afslag.[6] Trods dette er antallet af godkendte muslimske trossamfund vokset stærkt de sidste år.

Der er flere årsager til denne udvikling. Den vigtigste grund for de fleste muslimske trossamfund er at godkendelse som trossamfund giver mulighed for at opnå opholdstilladelse for en imam fra den muslimske verden i Danmark. Tidligere kunne dette opnås lettere af andre veje, eksempelvis med Dansk Tyrkisk Islamisk Stiftelse, som gennem den tyrkiske ambassade have en særlig ordning med de danske myndigheder. Denne aftale blev imidlertid ugyldig, da det i udlændingelovgivningen fra 2004 direkte siges, at opholdsvisum kun gives til de religiøse forkyndere der virker inden for et godkendt trossamfund (se lovgivningen [her](#)).

Men væksten i ansøgningerne om at blive et godkendt trossamfund i Danmark kan også skyldes, at muslimske menigheder i højere grad ønsker at blive officielt 'set' og anerkendt af det danske samfund og at flere af dem har ressourcerne til det. Det vil næppe nogensinde være sådan at alle moskeer i Danmark bliver godkendt, ligesom heller ikke alle kirker ønsker at være godkendte trossamfund. Men de sidste par år har set et stort skridt i retning af at få inkluderet en større del af de muslimske trossamfund blandt de godkendte. Men selvom ønsket om anerkendelse er et skridt mod at moskeerne i Danmark får en større synlighed og offentlighed, så er det dog endnu kun et lille skridt. De danske moskeer har, som Peter Fischer-Nielsen gør opmærksom på, i langt mindre grad end de andre godkendte trossamfund hjemmesider på nettet, hvor man kan få indblik i hvilke aktiviteter, der er i moskeerne og hvordan man kommer i kontakt med dem. Og de muslimske godkendte var i langt mindre grad end de øvrige godkendte trossamfund i stand til og villige til at komme med de basale oplysninger om medlemstal og aktivitetsniveau, som vi har efterspurgt.

For flere oplysninger se

Lene Kühle: [Moskeer i Danmark](#), Forlaget Univers 2006.

DET TEOLOGISKE FAKULTET

AARHUS UNIVERSITET

[1] 2007-08, 2. samling - B 89 (oversigt): Forslag til folketingsbeslutning om krav for godkendelse af trossamfund.

[2] Med moske mener her intet andet end et sted, hvor der mindst en gang om ugen er offentlig fælles salat, muslimsk tidebøn (se Lene Kühle, *Moskeer i Danmark*, Univers 2006 s. 64 for en diskussion af dette),

[3] Også kendt som ligningslovens §8A og §12.

[4] Det er dog tilsyneladende kun Tariqa Burhaniya, der har modtaget beløb, der kunne fratrækkes i 2005-7. SE <http://www.folketinget.dk/doc.aspx?samling/20072/Lovforslag/L57>

[5] Der er dog også muslimske grupper, der kender til muligheden for at blive registeret som fradragsberettiget modtager af gaver, men hvor registreringsprocessen bliver meget langtrukken. Se moskeforeningen i Københavns historie på http://www.moskeforeningen.dk/nyhedsbrev/nyhedsbrev_nr2.pdf

[6] Se Armin Geertz "Udvalget vedrørende trossamfund- vejledende retningslinjer og praksis" s 321-339 i Lisbet Christoffersen, Hans Gammeltoft-Hansen & Theodor Jørgensen, *Kirkeantologi 2004*, Udgivet af Selskab for Kirkeret, København & Århus.